

NÁRODNÝ ŠTANDARD FINANČNEJ GRAMOTNOSTI VERZIA 1.2

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 9. marca 2017 pod číslom 2017 - 1053/10961:12 - 10E0 s účinnosťou od 1. septembra 2017 začínajúc prvým ročníkom

Finančná gramotnosť je schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.

Kompetencie v oblasti finančnej gramotnosti sa postupne zameriavajú od najnižšej úrovne až do momentu absolvovania strednej školy. Dôraz sa kladie na praktické využitie poznatkov a prepojenie s realitou, nielen na nadobudnutie teoretických vedomostí.

NŠFG je usporiadaný do šiestich tém. Poradie tém nie je určené, určuje ho škola v rámci implementácie do svojho školského vzdelávacieho programu. Jednotlivé témy sú rozpisované do čiastkových kompetencií.

TÉMY

1. FINANČNÁ ZODPOVEDNOSŤ SPOTREBITEĽOV

Celková kompetencia: **Používanie spoľahlivých informácií a uplatňovanie rozhodovacích procesov v osobných financiách.**

Čiastková kompetencia 1: **Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach**

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie /údaje dostať k nepovolným osobám.
- Opísať možné dôsledky prezradenia vybraných osobných informácií.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá).
- Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti.

Čiastková kompetencia 2: **Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov**

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné).
- Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov vrátane práva na reklamáciu.
- Uviesť príklady klamlivých a zavádzajúcich obchodných praktík.
- Uviesť príklady falšovaných tovarov (tzv. fejkov).

Čiastková kompetencia 3: **Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi (nie je určená pre žiakov 1. stupňa)**

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť význam ochrany vkladov v SR.
- Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi.

Čiastková kompetencia 4: Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom, nečestným správaním.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Identifikovať korupčné správanie.
- Identifikovať podvodné správanie.
- Uviesť príklady zneužívania verejných zdrojov.

2. PLÁNOVANIE, PRÍJEM A PRÁCA

Celková kompetencia: **Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí.**

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať zdroje osobných príjmov.

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Opísať, čo sú osobné príjmy človeka.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá).
- Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti.

Čiastková kompetencia 2: Vypracovať finančný plán.

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť prvky osobného rozpočtu (pravidelné a nepravidelné príjmy, výdavky a úspory).
- Zostaviť rozpočet domácnosti.
- Zostaviť jednoduchý podnikateľský zámer a rozpočet malého podniku – fyzickej osoby.
- Charakterizovať typy rozpočtov (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny.

Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť daňový a odvodový systém. (nie je určený pre 1. stupeň ZŠ)

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní.

Čiastková kompetencia 4: Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania. (nie je určený pre 1. stupeň ZŠ)

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť podstatu a význam podnikania na príkladoch podnikateľských subjektov v praxi.
- Navrhnuť vlastný projekt a individuálne aj tímovo pracovať na jeho realizácii.

3. ROZHODOVANIE A HOSPODÁRENIE SPOTREBITEĽOV

Celková kompetencia: **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny.**

Čiastková kompetencia 1: Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby.

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby.
- Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze.
- Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť, kedy šetriť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou).
- Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb.

Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov.

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti.
- Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority.
- Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností a zhodnotiť ich dôsledky.
- Opísať základné typy bankových produktov.

Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku alebo služby v dvoch rôznych obchodoch.
- Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a investovaní finančných prostriedkov.
- Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.

Čiastková kompetencia 4: Opísať používanie rôznych metód platenia.**Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:**

- Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí.
- Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma).

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Opísať moderné spôsoby platenia.
- Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné).
- Opísať spôsoby platenia v tuzemskej a zahraničnej mene.
- Porozumieť prepočtu meny (napríklad českých korún na Euro a naopak).

4. ÚVER A DLH

Celková kompetencia: **Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu.**

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov.**Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:**

- Zdôvodniť voľbu nákupu tovaru alebo služby alebo požičania si predmetu.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru vrátane používania kreditnej karty.
- Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie.
- Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a dôvody a riziká nákupov na úver.

Čiastková kompetencia 2: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch úverov poskytovaných spotrebiteľom.**Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:**

- Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov.
- Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri úveroch spotrebiteľom.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením a ako ich zvládnuť.**Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:**

- Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.

5. SPORENIE A INVESTOVANIE

Celková kompetencia: **Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi.**

Čiastková kompetencia 1: **Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite.**

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“.
- Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele.

Čiastková kompetencia 2: **Zhodnotiť investičné alternatívy.** (nie je určený pre 1. stupeň ZŠ)

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom.
- Uviesť možnosti využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti).
- Zdôvodniť výber zvoleného produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.

6. RIADENIE RIZIKA A POISTENIE

Celková kompetencia: **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík.**

Čiastková kompetencia 1: **Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.**

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti.
- Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Opísať spôsoby, akými sa dajú znížiť rôzne druhy rizík alebo ako sa im dá úplne vyhnúť.
- Vysvetliť podstatu a význam poistenia.
- Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).

Čiastková kompetencia 2: **Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a komerčným poistením.**

Žiak 1. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť, prečo a kedy sa ľudia potrebujú poistiť.
- Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Vysvetliť základný účel verejného poistenia.
- Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie. (nie je určená pre 1. stupeň)

Žiak 2. stupňa ZŠ je schopný:

- Rozoznať hlavné typy poistenia motorových vozidiel.
- Vysvetliť rozdiel medzi poistením nehnuteľnosti (bytu, resp. domu) a poistením domácnosti (zariadenia).

Metodika implementácie kmeňového obsahu NŠFG musí obsahovať prvky výchovy a vzdelávania podľa moderných európskych trendov s možnosťou využitia digitálneho edukačného obsahu. Pri sprostredkovaní informácií k vyššie uvedeným témam, ktoré sú rozpracované do celkových a čiastkových kompetencií, je potrebné zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety .

Pedagogickí zamestnanci zaradia jednotlivé kapitoly a témy NŠFG do vzdelávania podľa potrieb žiakov a vzdelávacích podmienok školy. Pedagogickí zamestnanci môžu súčasne využívať NŠFG na vytvorenie nových tém v rámci učebných osnov všeobecnovzdelávacích a odborných predmetov základných a stredných škôl alebo kurzov finančnej gramotnosti v rámci finančného vzdelávania, digitálny edukačný obsah a ďalšie podporné materiály.

Spracované podľa poslednej verzie NŠFG schválené MŠVV SR.